

NP305Zk Správní věda
5. přednáška – 30.11.2018

Veřejná správa a informace.
Ochrana osobních údajů ve veřejné správě

doc.JUDr. Soňa Skulová, Ph.D

Základ právní úpravy:

Ústavní úprava nakládání s informacemi ve veřejné správě.

Platí **protikladné principy**, resp. požadavky:

- **princip otevřenosti + transparentnosti VS**

= právo na informace, resp. informační povinnost pro tzv. povinné subjekty (čl. 17 LZPS,

+ obecná úprava v *zákoně č. 106/1999 Sb.*, v platném znění

VS.

- **princip diskrétnost (nepřístupnost)**

Včetně : **ochrany soukromí** a před neoprávněným shromažďováním osobních údajů

(čl. 7 a 10 LZPS).

Vztah transparentnost vs. diskrétnost:

- Náročnost **vymezování hranic** mezi oběma principy.
- Řešením = **vyvažování, resp. poměřování,**
(**projev principu proporcionality**).

/Pozn.: GDPR předpokládá v čl. 85 a 86./

- **Založeno:**

- **zákonem** /např. u veřejných činitelů – střet zájmů – z.č.159/2006 Sb./, jinak

- **rozhodovací praxí** (+ **metodika**, zde MVČR, ÚOOÚ)

- + **soudní judikatura /přezkum/** (zejm. NSS, Ústavní soud (např. kdo je povinným subjektem, informace o platech a odměnách, kdo jsou příjemci veřejných prostředků dle z.č. 106/99 Sb.).

- Také judikatura ESLP, SD EU).

Právo na informace a svoboda projevu –

zakotveno v čl. 17 LZPS:

- (1) Svoboda projevu a právo na informace jsou zaručeny.
- (2) Každý má právo vyjadřovat své názory slovem, písmem, tiskem, obrazem nebo jiným způsobem, jakož i svobodně vyhledávat, přijímat a rozšiřovat ideje a informace bez ohledu na hranice státu.
- (3) Cenzura je nepřípustná.
- (4) Svobodu projevu a právo vyhledávat a šířit informace lze omezit zákonem, jde-li o **opatření v demokratické společnosti nezbytná pro ochranu práv a svobod druhých, bezpečnost státu, veřejnou bezpečnost, ochranu veřejného zdraví a mravnosti.**

Informační povinnost „povinných subjektů“ (čl. 17 odst. 5 LZPS):

„Státní orgány a orgány územní samosprávy jsou povinny přiměřeným způsobem poskytovat informace o své činnosti. Podmínky a provedení stanoví zákon.“

= Konkrétní úprava : zákon č. 106/1999 Sb.

Omezení práva na informace a svobody projevu

dle čl. 17 odst. 4 LZPS **pouze:**

- **formou zákona**
- **ze stanovených důvodů:**
  - ❑ **ochrana práv a svobod** druhých (osobnost, soukromí, **osobní údaje**, obchodní tajemství, autorská práva...),
  - ❑ **bezpečnost státu a veřejná bezpečnost,**
  - ❑ **ochrana veřejného zdraví a mravnosti.**

Ochrana osoby a jejího soukromí

Listina základních práv a svobod:

Čl. 7

- (1) **Nedotknutelnost** osoby a jejího **soukromí** je zaručena. Omezena může být jen v případech stanovených zákonem.
- (2) Nikdo nesmí být mučen ani podroben krutému, nelidskému nebo ponižujícímu zacházení nebo trestu.

Čl. 10

- (1) Každý občan má právo, aby byla zachována jeho lidská důstojnost, **osobní čest, dobrá pověst a chráněno jeho jméno.**
- (2) Každý má právo *na ochranu před neoprávněným zasahováním do soukromého a rodinného života.*
- (3) Každý má právo *na ochranu před neoprávněným shromažďováním, zveřejňováním nebo jiným zneužíváním údajů o své osobě.*

Ochrana osoby a jejího soukromí

- v mezinárodních smlouvách + právu EU:

- OSN - *Všeobecná deklarace lidských práv* (zejm. čl. 12),
  - Rada Evropy - *evropská Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod* (čl. 8), /ČR od r. 1992/.
    - *Úmluva o ochraně osob se zřetelem na automatizované zpracování osobních dat* (CETS No.8) /ČR od r. 2011/
  - EU: - **Listina základních práv EU** (čl. 8).
    - ~~Směrnice 46/95/ES o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů~~
— ~~Vycházel z ní z.č. 101/2000 Sb.~~
- = **kontinuita** úpravy, *pojmu a požadavků na ochranu osobních údajů.*
- **GDPR na Směrnici navazuje.**

Listina základních práv EU

Článek 8

Ochrana údajů osobního charakteru

1. Každý člověk má právo na ochranu údajů osobního charakteru, které se ho týkají.
2. S těmito údaji musí být nakládáno čestně, pouze k přesně danému účelu a na základě souhlasu dotyčné osoby či na základě jiného legitimního opodstatnění uvedeného v zákoně.
Každý člověk má právo na přístup k údajům shromážděným o jeho osobě a na jejich zpřesnění.
3. Respektování těchto pravidel podléhá kontrole nezávislé moci.

Režimy ochrany osobních údajů v našem právním řádu:

- **soukromoprávní** (tradiční) – **Občanský zákoník**

(§ 3, § 12 - pod soudní ochranou, § 77a n. – jméno, § 81 a n. – osobnost člověka (chráněny mj. důstojnost, vážnost, čest, soukromí a projevy osobní povahy).

- **veřejnoprávní** (obecně - **z.č.101/2000 Sb.**, posléze **GDPR**).
Úprava vyvolána *podmínkami informační společnosti* – snadné operace s velkým množstvím dat, tedy i zneužití (slabší postavení osob).

= je věcí veřejného zájmu, prosazován působením a prostředky veřejné moci (proto regulace, Úřad, sankce).

A také **trestní zákoník** (z.č.40/2009 Sb.):

§ 180

Neoprávněné nakládání s osobními údaji

- (1) Kdo, byť i z nedbalosti, **neoprávněně zveřejní, sdělí, zpřístupní, jinak zpracovává nebo si přisvojí** osobní údaje, které byly o jiném shromážděné **v souvislosti s výkonem veřejné moci**, a způsobí tím vážnou újmu na právech nebo oprávněných zájmech osoby, jíž se osobní údaje týkají, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta nebo zákazem činnosti.
- (2) Stejně bude potrestán, **kdo, byť i z nedbalosti, poruší státem uloženou nebo uznanou povinnost mlčenlivosti** tím, že neoprávněně zveřejní, sdělí nebo zpřístupní třetí osobě osobní údaje **získané v souvislosti s výkonem svého povolání, zaměstnání nebo funkce**, a způsobí tím vážnou újmu na právech nebo oprávněných zájmech osoby, jíž se osobní údaje týkají.

Změny ve veřejnoprávním režimu ochrany osobních údajů:

- od 25.května 2018 – **směrnice 46/95/ES zrušena**, nahrazena **I. Obecným nařízením - GDPR - 2016/679.**

- **Vedle toho (mimo rámec GDPR):**

(„Trestněprávní“) **II. Směrnice** Evropského parlamentu a Rady (EU) **2016/680** ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů příslušnými orgány za účelem prevence, vyšetřování, odhalování či stíhání trestných činů nebo výkonu trestů, o volném pohybu těchto údajů a o zrušení rámcového rozhodnutí Rady 2008/977/SVV

– ta implementována – **III. Zákonem o zpracování osobních údajů (v legislativním procesu)**, který dále upraví i otázky neupravené GDPR (např. postavení a působnost ÚOOÚ), či přinese **odchylnou vnitrostátní úpravu.**

Zruší zákon o ochraně osobních údajů.

+ **IV. Zákon změnový** (mj. změna o.s.ř., s.ř.s., z.č.106/1999 Sb...) .

GDPR – Nařízení Evropského Parlamentu a Rady (EU) 2016/679

o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice č. 95/46/ES

(Obecné nařízení o ochraně osobních údajů).

Účinné od 25. května 2018.

= **právní rámec** ochrany osobních údajů platný na celém území EU, který hájí práva jejích občanů proti neoprávněnému zacházení s jejich daty a osobními údaji.

Přímo závazný předpis.

Umožňuje ve více ustanoveních - odchylky pro úpravu členskými státy

(srov. např. čl. 87 – 90).

Východiska veřejnoprávní úpravy *ochrany* osobních údajů:

- **účel úpravy** (*ochrana soukromí*)

- **rozsah působnosti úpravy**

(vztahuje se na **veškeré** zpracování osobních údajů, a to **jakýmkoliv** druhem subjektu, jakýmkoliv způsobem (§ 3 ZOOÚ),

- čl. 2 odst. 1 GDPR = automatiz., poloautomatiz., neautomatiz. zpracování (= jsou nebo budou obsaženy v evidenci),

Výjimka - FO při výlučně osobních či domácích činnostech (GDPR - čl. 2 odst.2. písm. c).

- **vztah ke zvláštním zákonům**, např. zákon o matrikách, zákon o evidenci obyvatel, z. o archivnictví,... ale také srov. reflexi ochrany osobních údajů ve správním řádu.

(dříve ZOOÚ) - nyní **GDPR** = **lex generalis**, obsahující konkrétní režim, tj. **práva a povinnosti** při nakládání s osobními údaji

+ **obecné principy - zásady** (k ochraně soukromí).

Význam a náročnost ochrany osobních údajů v činnosti veřejné správy:

- **kvantita údajů**, (evidence obyvatel, základní registry – z.111/2009 Sb.), **povinnost** třetích osob údaje **předávat**, ...
- **množství osob** s údaji pracujících, **nároky na nakládání** s údaji (zejm. zásada legality, přiměřenosti, respektu k právům osob)
- S tím spojena **povinnost chránit** údaje, včetně povinnosti *mlčenlivosti* .
- + **na druhé straně povinnost** stanovenými postupy **informace poskytovat** (z.č.106/1999 Sb., z.č. 123/1998 Sb., nahlížení do spisu dle správního řádu, z. o obcích, z. o krajích – práva občanů obce nebo kraje,...)
- Tato **specifika odráží také GDPR** – některé **odlišnosti pro orgány veřejné moci nebo veřejné subjekty** (- povinnost jmenovat pověřence pro OOÚ /čl. 37 odst. 1/, - výjimka z monitorování kodexů akreditovaným subjektem /čl. 41 odst. 6/, - možnost státu upravit si pravidla pro ukládání pokut /čl. 83 odst. 7/.

Co zůstalo, a co je s Nařízením jinak.

Stále platí:

I. **Základy** (opřené o **hodnoty**)

- ústavní,
- mezinárodní, a evropské (*avšak posíleny v evropském právním a správním prostoru*).

Ze základů vycházejí principy zpracování (nakládání) s OÚ.

Stále platí, resp. jsou rozšířeny a konkretizovány:

II. **Principy nakládání s osobními údaji**

(**Nařízení** - konkrétněji rozvádí, doplňuje, upřesňuje působení – viz „*recitály*“ – *důvodová zpráva, výklad*).

III. Specifická **terminologie**

III. **U veřejných institucí** (tj. „povinných subjektů“ dle z.č.106/1999 Sb.)

nutnost **nacházet *proporcionalitu*** mezi:

zpřístupněním (zveřejněním) informace **vs. ochranou soukromí tam, kde neřeší zákon výslovně.**

K řešení otázek ***napomohou principy / + judikatura, metodika ÚOOÚ/***. (**Nařízení - čl. 85, 86**)

Nařízení

přebírá všechny dosavadní zásady ochrany a zpracování údajů, na nichž unijní systém ochrany osobních údajů stojí a potvrzuje, že *ochrana cestuje přes hranice současně s osobními údaji*.

Přizpůsobuje právní rámec ochrany osobních údajů *dnešní době*, k dosažení *větší jednoty právního rámce ve všech zemích*, na které dopadá, **posiluje práva subjektu údajů**, se snahou dosáhnout **sjednoceného výkladu Obecného nařízení a doзору** jednotlivými dozorovými úřady (u nás ÚOOÚ), a to *na stejném základě a na stejné úrovni* v rámci celé EU.

Posílena: - *odpovědnost správců*

- *práva osob (subjektů údajů),*

včetně usnadnění domoci se nápravy a ochrany , a to v rámci EU.

Pojmy používané v GDPR

(čl. 4 – “Definice”)

(se specifickým obsahem a rozsahem):

- **„subjekt údajů“** („SÚ“) = fyzická osoba, o jejíž údaje jde,
- **„osobní údaj“** (široce , obecně definován)
- **„zvláštní kategorie“** (dříve „citlivý údaj“) (užší okruh, výslovný výčet, zvýšená ochrana
- **„zpracování“** osobních údajů (zde velmi široce, znakem je systematicklost operací s osobními údaji),...
- **„správce“** – provádí zpracování, odpovídá za něj,
- **„zpracovatel“** – postavení odvozené od správce.

Nové pojmy v Nařízení:

- „omezení zpracování“ (obdoba dosavadního „blokování“ – odst. 3)
- „profilování“ (odst. 4)
- „pseudonymizace“ (odst. 5)
- „evidence“ (odst. 6)
- „porušení zabezpečení osobních údajů“ (odst. 12)
- „relevantní a odůvodněná námítka“ (správce) – vůči návrhu rozhodnutí, nebo při .posuzování souladu (odst. 24)
- „přeshraniční zpracování“,...

+ další, zejména **pro soukromý sektor:**

- „hlavní provozovna“
- „podnik“, „skupina podniků“
- „závazná podniková pravidla“.

Nařízení - zakládá dva komplexní principy,
jež je nutno trvale brát v úvahu, resp. prolínají Nařízením:

I. Princip odpovědnosti správce („OS“):

Správce **odpovídá za dodržení zásad zpracování**, které jsou uvedeny v článku 5 odst. 1 Nařízení.

Správce musí být schopen tento soulad **doložit**.

K dokládání souladu budou mimo jiné sloužit **kodexy, osvědčení či certifikace, případně záznamy o činnostech zpracování**.

II. Přístup založený na riziku („PZR“):

Správce **již od počátku záměru**, resp. koncipování zpracování osobních údajů musí **brát v potaz** povahu, rozsah, kontext a účel zpracování a **přihlédnout k pravděpodobným rizikům pro práva a svobody fyzických osob** a tomu **musí přizpůsobit zpracování a také zabezpečení osobních údajů**.

Rozlišuje se **riziko** či **vysoké riziko** pro práva a svobody fyzické osoby.

Na bázi uvedených principů se uplatňují konkrétní povinnosti, resp. zásady.

Zásady pro zpracování osobních údajů dle (ZOOÚ a) Nařízení:

= povinnosti správce a zpracovatele.

- **vždy platí obecně, pokud konkrétní ustanovení nestanoví odchylně**

/resp. **pokud** není využita *možnost členského státu upravit odlišně* – dle některých ustanovení/.

Obecné východisko:

Souhlas subjektu údajů (jde o zásah do sféry soukromí osoby ústavně chráněné).

V Nařízení je to jeden z „legitimních účelů“ pro zpracování (čl. 6).

Podmínky souhlasu v čl. 7, u dítěte v čl. 8.

Správce - schopnost doložit. Před udělením – SÚ informován (dosud v § 11 – 12 ZOOÚ).

SÚ může souhlas *odvolat*. Písemný – *odlišitelnost, srozumitelnost* (odst. 2).

Povinnosti správce - ve formě zásad (čl. 5 + čl. 6)

- „Zákonnost, korektnost“
- „Transparentnost“ vůči SÚ
- „Účelové omezení“ = povinnost mít pro zpracování *minimálně 1 legitimní účel*, shromažďovat *pouze pro takový účel*, nezpracovávat pro důvod neslučitelný s původním. souhlas nebo jiný účel uvedený v čl. 6 odst. 1
  - + „*minimalizace údajů*“ = nezbytný rozsah údajů ve vztahu k účelu zpracování (čl. 5 odst. 1 písm. c),
  - + *minimalizace časová* - „*omezení uložení*“ – po dobu nezbytně nutnou pro daný účel zpracování.
- „Přesnost“ zpracovávaných údajů = nelze vědomě nepřesné + povinnost aktualizace, vymazání, opravy.

Další zásada:

„Integrita a důvěrnost“ zpracování a systémů

= *zajištění bezpečnosti dat*, ochrana před neoprávněným a nezákonným zpracováním), + *prevence (opatrnost, uvážlivost)* (písm. f) + **zejm. čl. 32**),

v rámci „*principu odpovědnosti správce*“.

= zvýšení a rozšíření odpovědnosti správce (a zpracovatele), redukce paternalistické role Úřadu pro OOU).

POZN.:

Již v ZOOÚ bylo náročně nastaveno (§ 13 – 15) :

- **zabezpečení** osobních údajů (před *neoprávněným* nebo *i nahodilým* přístupem). - **mlčenlivost** (§ 15).

Technicko - organizační opatření k a zajištění osobních údajů přijmout, provést a dokumentovat (§ 14 odst. 2).

Posuzování rizik (odst.3), přístupová práva, záznamy (odst.4, § 14).

Ad „Zákonnost zpracování“ (čl. 6):

Nezbytná existence **alespoň 1 legitimního účelu** z uvedených:

- - **souhlas** subjektu údajů,
- - nezbytné pro **splnění smlouvy**,
- - nezbytné pro **splnění právní povinnosti správce**,
- - nezbytné pro **ochranu životně důležitých zájmů s.ú.** či jiné FO,
- - nezbytné pro **účely oprávněných zájmů správce** nebo 3. strany (**s vyvážením** zájmů či základních práv SÚ,
- nezbytné pro úkoly ve veřejném zájmu nebo pro výkon veřejné moci jímž je správce pověřen (musí mít právní základ, může být konkretizováno – typicky ve zvl. předpisech + **úprava přiměřená** sledovaném u legitimnímu cíli) (písm. e).

+ stanoveny **podmínky** event. využití pro jiný než pro účel, než pro který byly shromážděny (archivnictví, statistika...).

Nové povinnosti při zpracování osobních údajů:

-neplatí stejně pro všechna zpracování a všechny správce.

Liší se:

- **dle** správce či zpracovatele, - **dle** druhu, resp. rizikovosti zpracování, resp. - **dle** míry ohrožení os. údajů.

= **slouží k naplnění principů** „OS“ a „PZR“:

- Vést **záznamy o činnostech** zpracování osobních údajů (čl. 30)
- Provádět **posuzování vlivu zpracování** na ochranu osobních údajů (čl. 35)
- Vyžádat si **přechozí konzultaci** u dozorového úřadu – ÚOOÚ (čl. 36)
- **Ohlásit případ porušení** zabezpečení osobních údajů **Úřadu** (čl. 33)
- **Oznámit případ porušení** zpracování osobních údajů **subjektu údajů** (čl. 34)

+ Institucionální:

Ustavit **pověřence pro ochranu osobních údajů** a vytvořit podmínky pro jeho činnost (čl. 37 – 39)

– **vždy u orgánu veřejné moci a veřejného subjektu** (s výj. soudů v rámci soudní pravomoci).

Práva subjektů údajů (čl. 12 – 22 Nařízení)

- právo na to *být informován o zpracování* osobních údajů - čl. 12
- právo *na přístup k osobním údajům*, - čl. 13-15
- právo **na opravu**, resp. *doplnění*, - čl. 16
- právo *na výmaz* („*být zapomenut*“), - čl. 17
- právo *na omezení zpracování*, - čl. 18
- právo na přenositelnost údajů, - čl. 20
- právo vznést **námitku**, - čl. 21
- právo **nebýt předmětem automatizovaného** individuálního rozhodování, včetně **profilování**. - čl. 22

+ **Právo na právní ochranu** (čl. 77 – 82):

- právo na **stížnost**, - na soudní **ochranu vůči Úřadu** a **vůči správci** nebo zpracovateli, - na **zastupování**, - na **náhradu újmy**.

Předávání osobních údajů do jiných států

- k zajištění standardů ochrany osobních údajů, úloha Úřadu pro ochranu osobních údajů.

- **v rámci EU** nelze bránit. Standardy zajištěny :
  - původně **Směrnice** Evropského parlamentu a Rady [95/46/ES](#) .
  - **Obdobně - GDPR** (čl. 44 – 50).

Úřad pro ochranu osobních údajů

Dozorový orgán – nezávislý. Působí jako *ústřední správní úřad* pro oblast ochrany osobních údajů.

Hlavní úkoly: *monitorovat a vymáhat* uplatňování obecného nařízení a dalších předpisů upravujících některé otázky ochrany osobních údajů, tedy *působit jako dozorový úřad, a zvyšovat povědomí* veřejnosti o ochraně osobních údajů.

-
- **Konzultační činnost** – skupinám správců, i jednotlivým, i subjektům údajů. + **zobecňuje, zveřejňuje** na svých stránkách.
  - **Kontrolní činnost** - se silnými oprávněními kontrolujících, režim dle *kontrolního řádu* (z.č. 255/2012 Sb.)
(kontrolní *protokol, námítky* k předsedovi Úřadu),
  - **Sankce, opatření k nápravě.**

Dle Nařízení:

Sankce nikoliv nepatrné – avšak uplatňovány *dle obecných zásad trestání*, a *navazují* na dosavadní umírněnou praxi Úřadu.

+ na úrovni EU:

„Evropský sbor pro ochranu osobních údajů“ (čl. 68 – 76) – ze skupiny **WP29**.

- V Nařízení - **maximální výše pokut** za porušení určitých *povinností až do výše 20 000 000 EUR*, nebo jedná-li se o *podnik, až do výše 4 % celkového ročního obrátu celosvětově za předchozí finanční rok*, podle toho, která hodnota je vyšší.
- V návrhu ZOZPÚ – **limit pro orgány veřejné moci**.

Úřad pro ochranu osobních údajů - sankční pravomoc:

- za **porušení povinností stanovených GDPR.**
- Sankční pravomoc Úřad **i dle dalších zákonů**
(služby elektronické společnosti, střet zájmů, evidence obyvatel – rodné číslo,...).
- Rozhodnutí Úřadu ***podléhají soudnímu přezkumu*** ve správním soudnictví (nejprve rozklad k předsedovi Úřadu).

Zdroje informací k Nařízení a spol.:

Zejména:

A. (zejména pro obce a kraje)

Ministerstvo vnitra ČR:

www.mvcr.cz/gdpr/

B. (obecně, včetně soukromého sektoru)

Úřad pro ochranu osobních údajů:

www.uoou.cz

Problémy k řešení – konfliktní body mezi ochranou soukromí a právem na informace (informační povinností):

- Vztah *ke správnímu řádu* (poskytnutí kopie spisu, nahlížení do spisu),
- Informování ve zpravodajích a na webových stránkách,
- Ochrana soukromí veřejných funkcionářů a úředníků (zaměstnanců) správních orgánů,
- Informace **o platech a odměnách**,

(rozšířený senát NSS – sp.zn. 8 As 55/2012 -62),

Odlišně nyní Ústavní soud **IV. ÚS 1378/16 ze dne 27.10.2017**

K tomu MV ČR:

- Metodické doporučení k poskytování informací o platech a odměnách podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím (k 30.11.2017).

Děkují za pozornost....